

פסיכולוגיה של ישראל ושל אומות העולם

1. כשושנה בין החוחים

ולא יקרא עוד את שמך אברהם והיה שמך אברהם כי אב המון גוים נתתיך: והפרתי אתך בממד מאד ונתתיך לגוים ומלכים ממך יצאו: והקמתי את בריתי ביני ובינך ובין זרעך אחרך לדרתם לבטח עולם להיות לך לאלהים ולזרעך אחרך (בראשית יז, ד-ח)

2. תיקון מידת הדין

אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן מאי דכתיב כי אתה אבינו כי אברהם לא ידענו וישראל לא יכירו אתה ה' אבינו גואלנו מעולם שמך (ישעיה סג, טז): לעתיד לבא יאמר לו הקדוש ברוך הוא לאברהם בניך חטאו לי אמר לפניו רבונו של עולם ימחו על קדושת שמך אמר אימר ליה ליעקב דהוה ליה צער גידול בנים אפשר דבעי רחמי עליהו אמר ליה בניך חטאו אמר לפניו רבונו של עולם ימחו על קדושת שמך אמר לא בסבי טעמא ולא בדרדקי עצה אמר לו ליצחק בניך חטאו לי אמר לפניו רבונו של עולם בני ולא בניך בשעה שהקדימו לפניך נעשה לנשמע קראת להם בני בכורי עכשיו בני ולא בניך ועוד כמה חטאו כמה שנותיו של אדם שבעים שנה דל עשרין דלא ענשת עליהו פשו להו חמשיין דל עשרין וחמשה דלילתא פשו להו עשרין וחמשה דל תרתי סרי ופלגא דצלויי ומיכל ודבית הכסא פשו להו תרתי סרי ופלגא אם אתה סובל את כולם מוטב ואם לאו פלגא עלי ופלגא עליך ואם תמצא לומר כולם עלי הא קריבית נפשי קמך פתחו ואמרו (כי) אתה אבינו אמר להם יצחק עד שאתם מקלסין לי קלסו להקדוש ברוך הוא ומחוי להו יצחק הקדוש ברוך הוא בעיניהו מיד נשאו עיניהם למרום ואומרים אתה ה' אבינו גואלנו מעולם שמך (שבת פט, ב)

3. פסיכולוגיה של האחדות הכוללת

ואשתמודעין ליה כל ממנא בכנוייה ... אבל ישראל אשתמודעין לעילא כלא בשם יהו"ה, דאיהו חיי כל כנויין (זוהר פנחס)

4. פנימיות החכמה: ישראל

אמנם היה בהם מי שלא דבק בו הענין האלוהי כך למשל תרח אולם אברהם בנו היה תלמיד לאבי אביו לעבר גדולה מזאת הוא הכיר גם את נח כי הענין האלוהי נמשך אצלם מאבות אבות אל בני בניו כהיה אברהם סגלת עבר ותלמידו ועל כן נקרא עברי ועבר היה סגלת שם שהיה סגלת נח (הכוזרי, רבי יהודה הלוי, א, צה)

5. תרי"ג עצות

והנה זלעו"ז יש עשרה כתרי דמסאבותא ומהן נמשכות נפשות העו"ג ג"כ כלולות מעשר בחי' אלו ממש ומודעת זאת בארץ מ"ש בספר הגלגולים ע"פ אשר שלט האדם באדם לרע לו שהוא סוד גלות השכינה בתוך הקליפות להחיותם ולהשליטם בזמן הגלות. (תניא אגרת הקודש כה, בעל התניא)

6. חביב אדם שנברא בצלם

הנגלות שבתורה מראים את הצד הסימבולי של המצוות, וערכן על החיים והנפשות, והנסתרות מראים על פעולותיהן הסגוליות בעולם, ומעולם הגדול באות הפעולות עד מעמקי הנפשות. גם בהצדדים הגלויים, שהם הסימבוליים, יש הפרשה עצמית בין ישראל לעמים, שאלה התנועות הנפשיות שהסימבוליות המצוותיות אחוזות בהן, הן דברים מיוחדים לישראל על פי הפסיכולוגיה הלאומית המיוחדת. אבל אפשר לפעמים לחקות את התוכן הישראלי, אף על פי שיהיה כקוף בפני אדם, ולא תבוא ממקור עצמי כלל, והם הם הגרים הגרורים שלעתיד, שבסוף ינתקו את מוסרותיהם. אבל מצד המצב הסגולי אין מקום לשום חיקוי כלל, כמו שאין דומם מחקה את המדבר. (שמונה קבצים ז, רפג, הראי"ה קוק)